

4. Rayzberg, B., Lozovskiy, L.Sh. and Starodubtseva, Ye.B. (1996), *Sovremennyy ekonomicheskiy slovar* [Modern Ekonomicheskie Dictionary], Infra-M, Moscow, Russia, 496 p.
5. Koporulina, V.M. (2005), *Ukrainsko-rosiyskiy tlumachnyi slovnyk (slovnyk fakhivtsia)* [Ukrainian -Russian Dictionary (Dictionary specialist)], Fakt, Kharkiv, Ukraine, 400 p.
6. Shishkhanov, M.O. (2006), *Upravlencheskiy konsalting* [Management consultancy], Ankil, Moscow, Russia, 896 p.
7. Pirs, D. (2000), *Slovnyk suchasnoi ekonomiky Makmillana* [Macmillan Dictionary of Modern Economics], „Artek”, Kyiv, Ukraine, 640 p.
8. Mendrul, O. and Shevchuk, I.A. (1998), *Rynok tsinnykh paperiv* [Securities Market], KNEU, 152 p.
9. “On Joint Stock Companies”, Law of Ukraine № 514-VI (2008), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 50-51.
10. International and national standards of corporate governance (set of principles and codes) (2002), available at: <http://kstil.com.ua/files/documents/CG.pdf>
11. Kulish, H. (2002), “Emission corporation policy”, *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, no. 1-2, pp. 19-28.
12. Khayd, A. (2012), “Corporate governance in Europe”, *Problemy teorii i praktiki upravlenya*, no. 4, pp. 95-106.

УДК 657.631.

Олійничук В.М.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільський національний економічний університет

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Oliinychuk V.M.,
cand.sc.(econ.), assistant professor of the department
of accounting and auditing
of Chortkivskiy Institute of Entrepreneurship and Business
Ternopil National Economic University

MANAGEMENT MECHANISM OF FINANCIAL SUSTAINABILITY OF ENTERPRISE UNDER CONDITIONS OF STRUCTURAL CHANGES OF TAX POLICY

Постановка проблеми. Фінансова стійкість підприємства є однією з головних умов життєдіяльності, розвитку й забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства. Актуальним напрямом сталого функціонування суб'єктів господарювання є розробка дієвого механізму управління фінансовою стійкістю підприємства, який має враховувати структурні зміни в податковій політиці держави, які відбувались протягом останніх кількох років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками питання оцінки фінансової стійкості підприємства висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні науковці: М.Д. Білик, І.О. Бланк, В.А. Забродський, Н.А. Кизим, Л.Н. Лахтінова, Є.В. Мних, Н.Ю. Невмержицька, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.В. Ткаченко, Г.В. Савицька, Ю.С. Цал-Цалко, Л.М. Шаблиста, Л.В. Шірінян та інші. Значний вклад у розробку

методологічних і методичних підходів внесли зарубіжні вчені: М.С. Абрютіна, В.В. Ковальов, В.І. Макар'єва, Е.В. Негашев, В.М. Родіонова, Р.С. Сейфулін, О.В. Сисоєва, М.А. Федотова, А.Д. Шеремет, Е. Альтман, Е. Дж. Долан, Дж. К. Ван Хорн та інші. Наукові здобутки перелічених вчених стали фундаментом для подальшого дослідження проблеми розробки дієвого механізму управління фінансовою стійкістю підприємства, що є актуальним напрямом сталого функціонування суб'єктів господарювання, і особливо із прийняттям нового податкового законодавства. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства має враховувати структурні зміни в податковій політиці держави, які відбувались протягом останніх кількох років.

Однак, не повністю вирішеним є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо механізму управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах структурних змін податкової політики держави. Саме ці питання не повністю відображені в працях науковців.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, положень і практичних пропозицій щодо формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах структурних змін податкової політики держави

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі визначення дефініції "фінансова стійкість" треба насамперед з'ясувати сутність терміну "стійкість". У Тлумачному словнику живої великоруської мови В.І. Даля стійкість розглядається як "здатність вистояти супроти чогось, встояти, успішно протистояти силі, витримати, не поступитися"[1, с. 515]. У виданні "Великий економічний словар" стійкість трактується як сталість, постійність, невідкладність ризику втрат і збитків [2, с. 770]. Стійкість у Словнику української мови визначається як здатність довго зберігати та проявляти свої властивості, не піддаватись руйнуванню і псуванню [3, с. 710]. У російському виданні "Великий енциклопедичний словник" стійкість розглядається як спроможність системи відновлювати попередній (або близький до нього) стан після збурення, яке виявляється у відхиленні параметрів системи від номінального значення [4, с. 1257]. Окрім того, сучасні зарубіжні та вітчизняні енциклопедичні видання і словники досить часто термін стійкість трактують як здатність тієї чи іншої системи зберігати певні властивості та характеристики незмінними або майже незмінними, як спроможність системи відновлювати свій попередній (або близький до нього) стан після збурення, яке виявляється у відхиленні параметрів системи від номінального значення. У більш широкому розумінні цей термін означає здатність системи виконувати свої функції всупереч впливу ендогенних та екзогенних чинників.

Н.В. Ткаченко вважає, що стійкість – це здатність тієї чи іншої системи зберігати певні властивості та характеристики незмінними або майже незмінними [5, с. 122]. Окремі автори дотримуються думки, що стійкість – це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто, коли підприємство є платоспроможним.

Таким чином, дослідження етимології терміну "стійкість" дозволяє стверджувати, що він споріднений із такими словами і поняттями, як сталість, стабільність і постійність.

Проведений аналіз науково-методичних джерел свідчить про неоднозначність у визначенні поняття "фінансова стійкість". Так, згідно з електронною енциклопедією "Вікіпедія", фінансова стійкість – це складова частина загальної стійкості підприємства, збалансованість фінансових потоків, наявність коштів, які дозволяють організації підтримувати свою діяльність протягом визначеного періоду часу, обслуговуючи кредити та виробляючи продукцію [6]. О.В. Павловська, Н.М. Притуляк та Н.Ю. Невмержицька розглядають фінансову стійкість з позиції спроможності підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати запаси і витрати, не допускати невиправданої дебіторської і кредиторської заборгованості та своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями [7, с. 189]. Г.О. Крамаренко трактує фінансову стійкість як такий фінансовий та економічний стан підприємства, за якого платоспроможність зберігає тенденцію до стійкості, тобто постійна у часі, а співвідношення власного та позикового капіталу перебуває у межах, які забезпечують цю платоспроможність. Окрім того, Г.О. Крамаренко наголошує на тому, що фінансова стійкість – це платоспроможність у часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власним і позиковим капіталами. М.Д. Білик вважає, що фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного

відтворення [8, с. 302]. М.Я. Коробов розглядає фінансову стійкість як відповідність параметрів діяльності і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану. В.М. Родіонова і М.А. Федотова трактують фінансову стійкість як такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Н.А. Мамонтова наголошує на тому, що фінансова стійкість – це такий стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва та реалізації продукції, розширення й оновлення виробництва. Л.М. Шаблиста стверджує, що фінансова стійкість – це узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, яка відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників. Л.О. Орланюк-Малицька вважає, що фінансова стійкість – це здатність суб'єкта ринку зберігати кількість і якість своїх фінансових ресурсів за умов зміни середовища. Л.В. Шірінян зазначає, що сутність фінансової стійкості полягає у здатності підприємства зберігати або відновлювати початковий (або близький до нього) стан чи поліпшувати цей стан при зміні зовнішніх та/або внутрішніх параметрів (чинників) впливу на фінансові потоки [9].

Систематизація розглянутих наукових підходів дозволила визначити нам, що фінансова стійкість розглядається у вузькому значенні як спроможність підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати діяльність або запаси і витрати, а у широкому – як складова загальної стійкості підприємства й особливий фінансовий стан. Таким чином, фінансова стійкість підприємства означає здатність господарюючого суб'єкта функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливих умовах зовнішнього і внутрішнього середовищ.

Однією з проблем оцінки й аналізу фінансової стійкості підприємства є її розмежування з іншими характеристиками фінансового стану підприємства. Необхідність такого розмежування обумовлена тим, що при проведенні комплексної оцінки фінансового стану підприємства одні і ті ж показники під різними назвами зараховуються науковцями як до групи коефіцієнтів фінансової стійкості, так і до інших груп. Так, наприклад, окремі вчені визначають фінансову стійкість як довгострокову ліквідність фірми або ототожнюють її з платоспроможністю. Співвідношення поняття “фінансова стійкість” з іншими характеристиками фінансового стану підприємства наведено на рис.1.

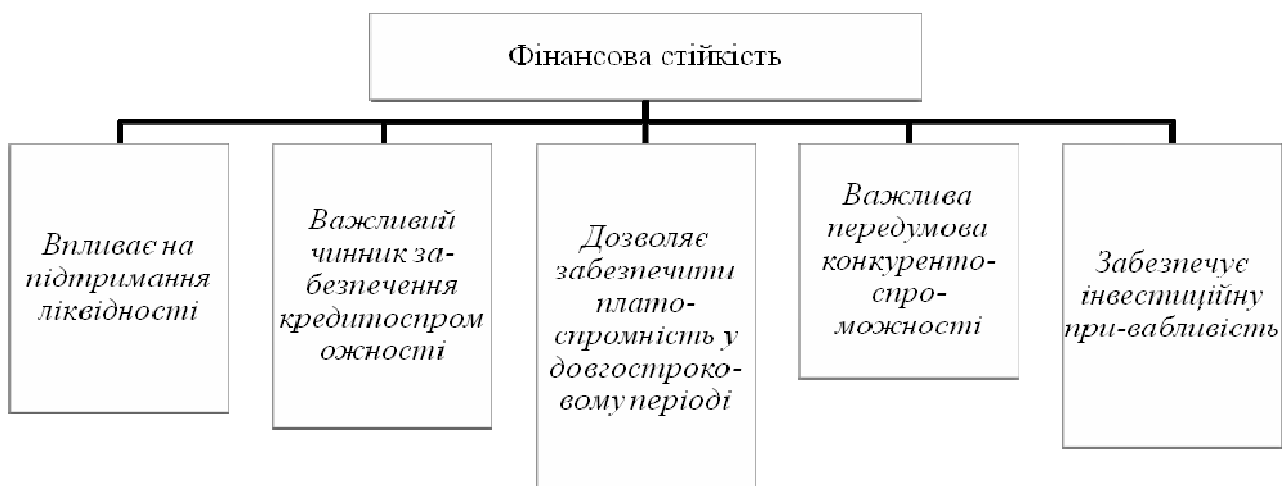

Рис. 1. Співвідношення фінансової стійкості з іншими характеристиками фінансового стану підприємства

Джерело: [5]

Для забезпечення економічного зростання, високих темпів суспільного відтворення та соціальної справедливості в суспільстві необхідним кроком є проведення державою ефективної фінансової політики, зокрема шляхом реформування податкової системи.

Структурні зміни в системі оподаткування юридичних осіб в Україні чинять основний вплив на такі параметри фінансової стійкості підприємства, як: прибутковість, структура капіталу і, відповідно, ступінь фінансової незалежності підприємства.

Змінений Податковим кодексом механізм формування витрат (доходів) із податку на прибуток потребує розкриття його сутності, порівняння систем податкового і бухгалтерського обліку та окреслення нових завдань останнього. При цьому розкриємо інструментарій забезпечення розрахунку податкового прибутку за новими податковими правилами й податкові різниці, які при цьому виникають.

Так, відповідно до розділу II Податкового кодексу (ПК), для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку щодо доходів і витрат з урахуванням цього Кодексу.

Ст. 135-137 ПК визначено, що об'єктом оподаткування податком на прибуток є: прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суми інших витрат звітного податкового періоду. Тобто, застосовуються терміни “дохід”, “витрати”, “собівартість” як у бухгалтерському обліку.

Проте поняття “доходи” і “валові доходи” визначене новими правилами у Законі України про прибуток ідентичними. “Доходи” – це загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальних формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за її межами” [10].

Відмінностями у визначенні витрат і валових витрат, відповідно до Закону України про прибуток, є введення Податковим кодексом бухгалтерського критерію “зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань”. “Витрати – це сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальних формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником”) [10].

При розрахунку податкового прибутку обов'язковою складовою була сума амортизаційних відрахувань, на яку він зменшувався. За новими податковими правилами така сума входить до складу собівартості та інших витрат, тому її не виділено у визначенні об'єкта оподаткування.

Особливо важливим є те, що визнання доходів і витрат здійснюється також за методом нарахувань і зіставлень, передбаченим відповідними П(С)БО, тобто, незалежно від дати надходження або сплати коштів, з урахуванням певних обмежень. Таке узгодження дати визнання доходів і витрат у податковому і бухгалтерському обліку, здається, розв'язує одну з основних проблем їх гармонізації, до якої значну увагу привертають вчені протягом останніх років. Проте й досі залишаються не тотожними величини визнання доходів і витрат за податковим і бухгалтерським обліком, що характеризується наявністю податкових різниць. Такі різниці класифікують на тимчасові й постійні.

Відповідно до ПК, податкова різниця – різниця, яка виникає між оцінкою і критеріями визнання доходів, витрат, активів, зобов'язань за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності та доходами і витратами, визначеними згідно з розділом III ПК. Вони класифікуються як тимчасові й постійні.

Тимчасова податкова різниця – податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та анулюється в наступних звітних періодах. Постійна податкова різниця – податкова різниця, яка виникає у звітному періоді й не анулюється в наступних звітних податкових періодах.

При цьому обов'язковим моментом є врахування тимчасових і постійних податкових різниць у складі фінансової звітності за формою, встановленою Міністерством фінансів України. Платник податку на прибуток подає до податкового органу разом з відповідною декларацією квартальну або річну фінансову звітність (крім малих підприємств) у порядку,

передбаченому для подання податкової декларації. Такі зміни вимагають посилення інформаційних можливостей системи фінансової звітності та удосконалення стандартів бухгалтерського обліку, що її регулюють.

Зокрема, актуальним напрямом сталого функціонування суб'єктів господарювання є розробка дієвого механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства має враховувати структурні зміни в податковій політиці держави, які відбувались протягом останніх кількох років.

Реформування податкової системи України здійснюється шляхом:

– вирівнювання умов прямого оподаткування доходів (прибутку) юридичних осіб та доходів, які перевищують 10 мінімальних заробітних плат, на які нараховується податок з доходів фізичних осіб, з метою поступового наближення ставки податку на прибуток підприємств до ставки податку з доходів фізичних осіб;

– усунення подвійного оподаткування доходів;

– створення рівних умов господарювання для суб'єктів різних форм власності, організаційно-правових форм і видів економічної діяльності;

– забезпечення адміністративної простоти, економічності та стабільності системи оподаткування;

– гармонійного поєднання інтересів держави та платників податків.

Створення моделі податкової системи, що відповідає наведеним умовам, дасть змогу забезпечити збалансованість бюджету в умовах проведення податкової реформи із зниженням податкового навантаження без втрат бюджетних надходжень [12, с. 84]. Завдяки прийняттю 2 грудня 2010р. Податкового кодексу та набуття ним чинності з 1 січня 2011 р. почалося реформування податкової системи України, в ході якого були внесені зміни у систему оподаткування, а саме зміни в переліку податків, ставках, порядку стягнення та адмініструванні.

Нами було проведено дослідження впливу податкових змін на фінансову стійкість на підприємстві, заснованому на державній власності, що належить до сфери управління Державного комітету лісового господарства України.

Згідно Податкового кодексу, в системі оподаткування відбулись суттєві зміни, деякі з них, що спричинили найбільший вплив на діяльність підприємства, на прикладі якого проведено дослідження, відображені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні нововведення Податкового Кодексу на підприємстві

№п/п	Назва податку	Нововведення
1.	Податок на прибуток	- поетапне зниження ставки податку на прибуток суб'єктів господарювання: - 1 січня 2012р. – 21%; - 1 січня 2013 р. – 19%; - 1 січня 2014 р. – 16%.
2.	Податок на додану вартість	- зміна ставки податку на додану вартість: - з 11 січня 2011 р. – 20%; - з 1 січня 2014 р. – 17%;
3.	Плата за користування надрами	- об'єднано в один податковий платіж – платіж за користування надрами для видобування корисних копалин та збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок держбюджету
4.	Екологічний податок	- збільшено ставки екологічного податку удвічі, запроваджено оподаткування податком викидів двооку вуглецю; спрощено порядок розрахунку податку шляхом уніфікації системи коригуючих коефіцієнтів та врахування їх у базових ставках.

Джерело: [11]

На основі реформування податкової системи передбачаються такі позитивні зміни: стабільність та досконалість податкового законодавства; реальне зниження податкового навантаження і збалансування податкового тиску на різні категорії платників податків;

забезпечення прав платників податків; узгодженість податкового законодавства з нормами законодавства інших галузей права.

Оптимальний рівень податкового навантаження є важливим чинником для забезпечення відповідної динаміки ділової активності, розвитку виробництва та економіки в цілому.

Згідно даних, наведених у табл. 2, робимо висновок, що ставки основних загальнодержавних податків (крім екологічного) поступово зменшуються, що має в цілому свідчити про зниження податкового тиску. Отже, Податковий кодекс повинен сприяти побудові соціально-орієнтованої, конкуренто-спроможної ринкової економіки, стимулюванню інвестиційно-інноваційних процесів та інтеграції України у європейське співтовариство.

Що стосується динаміки податкових платежів досліджуваного нами підприємства, то протягом останніх кількох років спостерігається зростання практично всіх податків і зборів, що пов'язане із зростанням обсягів виробництва і реалізації продукції підприємства (виручка від реалізації продукції в 2010 р. склала 4,56 млрд. грн., що на 3,48 % більше ніж у 2009; у 2011 р. виручка зросла на 6,63 % і досягла значення 4,86 млрд. грн.; приріст чистого прибутку - 82,41% в 2010 р., 32,43%- в 2011 р.). В 2010 році загальна сума нарахованих податків і зборів становила 1,48 млрд. грн., що на 22,9% більше ніж у 2009 році. У 2011 році сума нарахованих податків і зборів зросла на 5,3% і становила 1,56 млрд. грн. Посткризовий період 2010 р. характеризувався дуже високим приростом всіх показників, в 2012 році приріст показників уповільнився поряд з прискоренням приросту виручки. Тому можна зробити припущення про позитивний вплив податкових змін на діяльність підприємства.

Аналіз основних показників діяльності підприємства і встановлення зв'язку між окремими параметрами фінансової стійкості і податкової віддачі дали змогу нам розробити модель управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства, яка зображена на рис. 2.

Рис. 2. Структурна схема моделі управління фінансовою стійкістю підприємства
 Джерело: [12]

Управління фінансовою стійкістю підприємства пропонуємо здійснювати за наступними напрямками. По–перше, проведення аналізу та контролю за структурою капіталу.

Інструментом цього контролю є коефіцієнт автономії. За цим напрямком на підприємстві основним завданням є приведення даного показника до нормативного рівня або оптимально допустимого, прийнятого рівня, використовуючи відомі методи оптимізації структури капіталу (за критеріями максимізації фінансової рентабельності, мінімізації середньозваженої вартості капіталу, фінансових ризиків [13, с. 235]).

По-друге, необхідно управляти обсягом реалізації продукції підприємства і рівнем прибутковості продажу (відповідно і рівнем податкової віддачі з податку на прибуток). Крім того, необхідно враховувати основні зміни у податковій системі держави, через зміни в переліку податків та їх ставках і планувати найбільш доцільне використання вивільнених від оподаткування коштів.

Внаслідок цих змін на підприємстві з'являються вивільнені грошові кошти, які можна використати у таких напрямках:

- як плата за кредитні ресурси (процентні платежі), що буде зменшувати фінансову стійкість підприємства, але водночас – створює “ефект податкового щита”, завдяки якому зменшується оподатковуваний прибуток;

- як виплата винагороди акціонерам, що буде зменшувати фінансову стійкість в поточному періоді, але може позитивно вплинути на неї в довгостроковому завдяки зростанню курсу акцій і, відповідно, власного капіталу;

- через отримання чистого прибутку, який буде спрямовуватися на здійснення основної виробничої або інвестиційної діяльності підприємства, що буде підвищувати фінансову стійкість підприємства завдяки підвищенню його прибутковості.

Висновки та подальші дослідження. Проведене дослідження дало нам змогу зробити наступні висновки:

1. Відсутність єдиних підходів до трактування терміну “фінансова стійкість” і встановлення нормативів для коефіцієнтів фінансової стійкості, вибір методичного підходу до аналізу фінансової стійкості підприємства й встановлення нормативних значень для показників має відбуватися з урахуванням специфіки діяльності підприємства та цілей аналізу.

2. Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства зберігати нормальний режим функціонування за найважливішими фінансово-економічними показниками і має розглядатися як результуюча категорія, що характеризує рівень стійкості роботи підприємства, його здатність забезпечити стабільні показники діяльності й ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах.

3. Удосконалення методичних підходів до оцінювання фінансової стійкості підприємства належить до найважливіших проблем фінансового аналізу, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності та відсутності фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства

4. В процесі реформування податкової системи в Україні шляхом розроблення нового Податкового кодексу у 2010 р. відбулися основні зміни, а саме зменшення ставок основних податків, що дозволяє зменшувати податковий тиск. Як результат, підприємство повинно здійснювати моніторинг і контроль за фінансовою стійкістю за основними критеріями, завдяки чому може бути досягнутий оптимальний або допустимий рівень фінансової стійкості за умов ефективного використання вивільнених від оподаткування грошових коштів.

5. Управління фінансовою стійкістю підприємства за умов змін податкового законодавства пропонуємо здійснювати за наступними напрямками. По – перше, проведення аналізу та контролю за структурою капіталу. По-друге, необхідно управляти обсягом реалізації продукції підприємства і рівнем прибутковості продажу (відповідно і рівнем податкової віддачі з податку на прибуток).

Література

1. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка: В 4 т. / В.И. Даль. – СПб. : Диамант, 1998. – Т. 4. – 686 с.
2. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – М. : Ин-т новой экономики, 1997. – 864 с.

3. Словник української мови: в 11 т. / І. Р. Вихованець, В. П. Градова, Г. Н. Демчик. – К. : Наукова думка, 1978. – Т.9. – 710 с.
4. Большой энциклопедический словарь / Под ред. А.М. Прохорова. – М. : Большая российская энциклопедия, 1997. – 1456 с.
5. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи / Н.В. Ткаченко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 104-122.
6. Вікіпедія: Вільна енциклопедія / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org>.
7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
8. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібник / М.Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2005 – 588 с.
9. Шірінян Л.В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній і підприємств / Л.В. Шірінян / Фінанси України. – 2005. – № 9. – С. 70-81.
10. Податковий кодекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи / Г.О. Партин, О. В. Дідух // Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: Збірник науково-технічних праць. – Вип. 20.8. – Львів: РВВЛТУ України. – 2010. – С. 275-279.
12. Іванов Ю.Б. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект : монографія / Ю.Б. Іванов, О.Л. Єськов. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. – 328 с.
13. Бланк И.А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И.А. Бланк. – К. : Ника-центр Эльга, 2004. – 528 с.

References

1. Dal, V.I. (1998), *Tolkovyiy slovar zhivogo velikoruskogo yazyika* [Explanatory dictionary of russian language], Diamant, St. Petersburg, Russia, vol. 4, 686 p.
2. Azriliyan, A.N. (1997), *Bolshoy ekonomicheskiiy slovar* [Big dictionary of economics], In-t novoy ekonomiki, Moscow, Russia, 864 p.
3. Vykhoanets, I.R., Hradova, V.P., Demchyk, H.N. (1978), *Slovnyk ukrainskoi movy* [Ukrainian dictionary], Naukova dumka, vol. 9, Kyiv, Ukraine, 710 p.
4. Prohorov, A.M. (1997), *Bolshoy entsiklopedicheskiiy slovar* [Encyclopedic Dictionary], Bolshaya rossiyskaya entsiklopediya, Moscow, Russia, 1456 p.
5. Tkachenko, N.V. (2009), "The financial stability of insurance companies: theoretical approaches", *Finansy Ukrainy*, no. 6, pp. 104-122.
6. Vikipediia, available at: <http://uk.wikipedia.org>.
7. Bilyk, M.D., Pavlovska, O.V., Prytuliak, N.M., Nevmerzhytska, N.Yu. (2005), *Finansovyi analiz* [Financial analysis], textbook, KNEU, Kyiv, Ukraine, 592 p.
8. Bilyk, M.D., (2005), *Finansovyi analiz* [Financial analysis], textbook, KNEU, Kyiv, Ukraine, 588 p.
9. Shirinian, L.V. (2005), "Determining the financial stability of insurance companies and businesses", *Finansy Ukrainy*, no. 9, pp. 70-81.
10. Podatkovi kodeks, available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Partyn, H.O., Didukh, O.V. (2010), "Features of the influence of the main factors on the financial stability of the company in terms of financial and economic crisis", *Naukovyi visnyk natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*, vol. 20.8, pp. 275-279.
12. Ivanov, Yu.B., Yeskov, O.L. (2007), *Suchasne opodatkovannia: motyvatsiinyi aspekt* [Current taxation: a motivational aspect], monograph, VD "ІНЖЕК", Kharkiv, Ukraine, 328 p.
13. Blank, I.A. (2004), *Finansoviyi menedzhment* [financial management], textbook, Nika-tsentr Elga, Kyiv, Ukraine, 528 p.